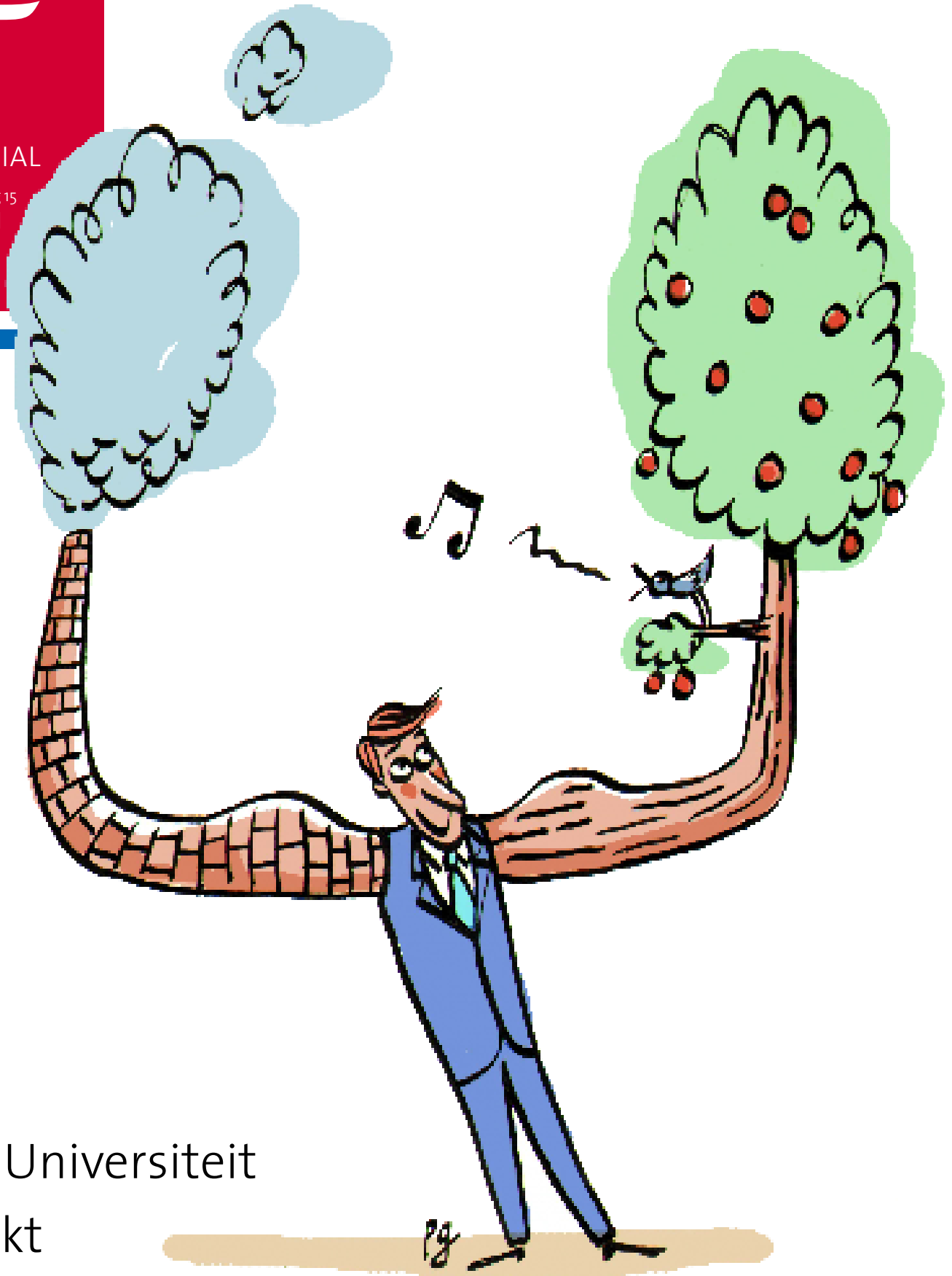


P+

SPECIAL

Jaargang 15  
week 48 |  
2016



Radboud Universiteit  
onderzoekt

# Hoe circulair ben ik?

# Wie de 27 vragen invult heeft meteen een to-do-lijstje

P+ WEEK 48 | 2016 | 2

Een enquête over duurzame businessmodellen die werkt als een to-do-lijstje. Hoogleraar Jan Jonker van de Radboud Universiteit stelt 27 kernvragen die na beantwoording nog lang nadreunen. De circulaire economie blijkt alle activiteiten van een bedrijf te raken. Van verkoop tot consumentencontact, van verdienmodel tot strategie.

**M**eteen in het begin van de enquête is er al een onverwachte vraag. Hoogleraar duurzaamheid dr. Jan Jonker (1954) wil weten in welke branche wij actief zijn. Geldt de circulaire economie dan voor iedereen? Jonker, op zijn bekende kordate wijze: “Ja, dacht je dat het alleen over de chemie ging? Het gaat ook over de productie van schoenen en voedsel. Vernieuwbare energie is ook circulaire economie. Het gaat op voor het hele landschap van bedrijven. Hoe je het wendt of keert, als we met zijn allen circulariteit willen entameren, dan zullen we er wel een beetje over na moeten gaan denken.”

Hij sloot vanuit de Radboud Universiteit een samenwerkingsverband met bedrijven als de Rabobank, Auping en Interface om deze enquête zo breed mogelijk uit te zetten. “Wat schieten we er mee op om in het kringetje van 250 duurzame koplopers te blijven lopen? Leg de partnerlijst van MVO Nederland op die van circulaire clubs en je komt steeds weer dezelfde namen tegen. Maar Nederland telt 750 duizend bedrijven. Die aan het denken te zetten, dat is de opgave. De circulaire economie verkeert nog in embryonale fase.”

**Uit de reacties van de eerste invullers** blijkt dat de opzet van Jonker slaagt. “De vragenlijst

heeft nadrukkelijk een attenderend effect. Dat betekent dat er zaken worden gevraagd waar nog niet over is nagedacht. Een respondent beklaagde zich daarover. Hij was na vraag 4 afgehaakt. Want: toen kwamen er zaken aan de orde waar hij nog geen antwoord op had. Toch vragen we alleen: wat ben je aan het doen? Het is met deze enquête net als met de belastingdienst: simpeler kunnen wij het niet maken.”

**Het bijzondere is** dat de geënquêteerde gaandeweg beseft dat er een checklist ingevuld wordt, een to-do-lijstje. Zoiets is niet alleen handig bij het koffers inpakken, maar zeker ook om inzicht te krijgen in de benodigdheden voor een reis naar het land van circulariteit. Jonker: “Dat is met opzet. En er is aan het einde van de tocht ook een beloning. Jouw uitslag wordt afgezet tegen de antwoorden van alle geënquêteerden voor jou. Dat is leuk om te zien. Waar scoor jij hoger dan het gemiddelde? Waar lager? Daarna moet je wel beseffen dat je appels met peren aan het vergelijken bent. Dat je zelfs onderdeel uitmaakt van een hele fruitmand, waar de organisatie van accountant in zit, maar ook een fietswinkel. We zullen vele duizenden respondenten nodig hebben om tot een zinvolle uitsplitsing van branches te kunnen komen.”

## Vragen over **WAARDECREATIE**

De enquête gaat zelfs met enkele vragen in op het proces van waardecreatie. Het woord staat in het duurzaamheidsverslag van elke onderneming die zichzelf serieus neemt. In praktijk is de uitvoering echter nog mager. Jonker: “Over dit onderwerp hadden we met gemak 8 vragen kunnen stellen. Ook hier hebben we ons tot de kern van de zaak beperkt. Aan de beantwoording van vraag 14 kunnen we zien wie het ècht begrijpt: geef aan welke van onderstaande doelen u nastreeft met uw organisatie. Daar luidt een van de antwoorden: ‘Wij lossen maatschappelijke problemen op.’”

*“De circulaire economie verkeert nog in embryonale fase”*

## Vragen over **STRATEGIE**

Hier beperkt Jonker zich tot één enkele vraag. Deze koppelt wel meteen de strategie van een onderneming aan een praktische activiteit op het gebied van circulair ondernemen. Jonker: “We bieden een waslijst van tien verschillende opties. Kun je uit kiezen, wat jou het beste past. Je verwacht natuurlijk deze vraag: ‘Onze strategie is erop gericht zoveel mogelijk onderdelen



Hoogleraar Jan Jonker stelde een vragenlijst op die in bedrijven ook gebruikt kan worden om het gesprek over de circulaire economie op gang te brengen.



**De enquête stelt ook enkele vragen over KRINGLOOP** Bijvoorbeeld deze: *in hoeverre gelden de volgende typering voor uw bedrijfsvoering?*

**+ Wij werken aan het sluiten van een of meer kringlopen**

**+ Wij werken aan het zo volledig mogelijk hergebruiken van afval en grondstoffen**

**+ Wij werken aan het verminderen van grondstof- en energiegebruik**

**+ Wij werken aan het maken (demontabele) producten met het oog op een zo lang mogelijke gebruiks- en levensduur**

**+ Wij werken aan het uitlenen, opknappen, opwaarderen en/of repareren van producten/onderdelen.**

opnieuw te gebruiken’. Dat heeft te maken met kringloop. Dat weten we inmiddels wel. Maar deze vraag zit er dan ook bij: ‘Onze strategie is erop gericht fysieke producten te vervangen voor diensten’. Dat gaat wel wat verder in het nadenken over het verminderen van grondstoffen. Wie het invult realiseert zich dat de circulaire economie om een eigen strategie vraagt. Nog weinig mensen beseffen dat.”

## Vragen over **ORGANISATIE**

Het interessante vindt Jonker hier dat het besef kan ontwakken dat het sluiten van kringlopen voor een enkel bedrijf een onmogelijke taak is. Dat moet samen met andere bedrijven of organisaties gebeuren. Jonker: “Noem het cross-sectorale samenwerking, noemt het sociale innovatie, het maakt mij allemaal niet uit. Feit is dat je kringlopen anders moeten

organiseren en daar is integratie van partijen voor nodig. Een volwassen circulaire economie werkt op een organisatie-model waarbij je met meerdere partijen kringlopen sluit.”

## Vragen over **VERDIENMODEL**

Daar kan Jonker kort over zijn: “Laten we eerlijk zijn: in het begrip ‘circulaire economie’ zit het economisch denken verscholen. Dat je winst mag maken, is ook wat het concept People Planet Profit van John Elkington zo’n grote populariteit heeft bezorgd. Daar komt het na alle gepraat aan het einde van de dag toch op neer: wat kunnen we ermee verdienen? Dat zit er zwaar ingeramd. Hier helpt de enquête door verschillende verdienmodellen aan te reiken. Dat pak je in het half uurtje dat het kost om de vragen in te vullen ook nog even mee.”

VUL DE ENQUÊTE IN OP:

[WWW.CIRCULAIREBUSINESSMODELLEN.NL/ENQUETE/](http://WWW.CIRCULAIREBUSINESSMODELLEN.NL/ENQUETE/)

